

22. september 2026 BEH

Finansdepartementet

<http://regjeringen.no/no/id4>

Ref.:26/3562

Høringsuttalelse til NOU 2026:9 Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem

Senior Norge vil gjerne få gi høringsuttalelse til Skattekommisjonens rapport og forslag, slik vi også gjorde til Skatteutvalgets rapport og forslag i NOU 2022:20 (Torvik-utvalget). Vi viser derfor også til vår høringsuttalelse til NOU 2022:20.

Senior Norge merker oss at Kommisjonens mandat og rapport legger stor vekt på et *helhetsperspektiv* på skatteforslagene og «å legge grunnlaget for et bredt politisk forlik på Stortinget som skaper økt stabilitet og forutsigbarhet», slik at «hovedlinjene i skattesystemet bør strekke seg over flere valg og skiftende politiske flertall.» (Kommisjonens rapport kap, 1 side 7-8).

Senior Norge slutter oss til denne intensjonen. Dette danner også bakgrunn for våre merknader og innspill som her følger.

Mål og prinsipper for skattesystemet

Beskatningen og skattesystemet har tre hovedformål:

- Finansiere offentlige utgifter
- Omfordele inntekt og formue
- Bidra til effektiv ressursbruk

Senior Norge anser det første hovedformålet som viktigst, dernest det andre og til sist det tredje. For oss er det viktigst å sikre finansieringen av viktige offentlige velferdsgoder i framtida, og at dette gjøres med en god fordelingsprofil.

Det tredje formålet går ut på å påvirke økonomiske aktører i retning av bedre samfunnsøkonomiske resultater enn gjennom rene markedsløsninger. Og omvendt ved å motvirke uønskede og samfunnsøkonomisk ulønnsomme virkninger av skatteyteres atferd. Eller rett og slett ved å søke å undra seg skatt. Slike hensyn er også viktige, men med usikre og til dels kryssende hensyn og virkninger. De økonomiske aktørene er både individer, husholdninger, bedrifter, offentlige virksomheter og organisasjoner, og med ulike preferanser, motiver og atferd.

Kommisjonen legger stor vekt på det tredje formålet – at skattesystemet skal være effektivt og bidra til *effektivitet*. De viser her til et bredt sett av prinsipper, som det er bred enighet om: Nøytralitet. Brede skattegrunnlag og lave satser. Samordning. Kontinuitet. Symmetri. Enkelhet.

Senior Norge har det klare inntrykk av at både Kommisjonens mandat og rapport har lagt mest vekt på det tredje formålet, dvs. om effektivitet, og ikke minst mht. private bedrifters tilpasning. Vi mener at dette blir en svakhet, også og ikke minst ved at det vanskeliggjør brede og stabile politiske kompromisser om et skatteforlik.

Forslag til omlegging og reduksjon av formuesskatten

Skattekommisjonen er mest opptatt av *formuesskatt*. Selv om den også omhandler annen beskatning. Det er her det er størst politisk uenighet, og Kommisjonen har vært veldig opptatt av å finne kompromisser her. Noe de også langt på vei har klart. Forslaget går i hovedsak ut på å utvide skattegrunnlaget og å redusere skattesatsene, Dette er også i samsvar med vurderinger og forslag fra tidligere Skatteutvalg og fra OECD.

Senior Norge kan et stykke på vei slutte oss til Kommisjonens vurderinger og forslag om formuesskatt. Da legger også vi hovevekt på formålet om å oppnå brede politiske kompromisser som kan bidra til et stabilt og forutsigbart skattesystem. Av hensyn til hovedmålene om å sikre finansieringen av viktig fellesoppgaver og velferdsgoder og ut fra fordelingshensyn så mener vi at *skattesatsen* bør ligge i den øvre enden av det intervallet som Kommisjonen skisserer (0,75 pst).

Vi slutter oss også i hovedsak til de forslag til de utvidelser av *grunnlaget* for formuesskatten som utvalget eller flertallet foreslår. Ut fra de samme hovedmål som nevnt over – finansiering og fordeling – så er vi enige at de aller fleste skatteunntak og *verdisettingsrabatter* bør kunne avskaffes. De svekker dessuten effektiviteten i systemet.

Skatteevne

Et viktig prinsipp er at skatt skal utlignes etter *evne*, dvs evne til faktisk å kunne betale den utlignete skatten. For mange eldre kan dette by på problemer. De har nedbetalt bolig og kanskje hytte, men inntekten (pensjonen) er lavere enn før. Det gjelder særlig etterlatte (gjerne enker) som sitter igjen med felles bolig, men for lav pensjon til å kunne betale eventuell formuesskatt på boligen, og eventuelt familiehytta. Disse gruppene har allerede fått betydelig øking i formuesskatten ved det nye verdisettingsgrunnlaget i 2026. Hvis Skattekommisjonens forslag blir vedtatt, vil de få en ny, stor skatteøking. I tillegg kommer forslagene om økte avgifter. Det må ikke bli slik at eldre mennesker må selge boligen sin for å kunne betjene skatten. Det er i strid med «bo trygt hjemme» satsingen.

Senior Norge mener derfor at det fortsatt bør være en *verdisettingsrabatt* på *skattleggingen* av bolig, se nedenfor. Vi har også merket oss økonomiprofessor Steinar Holdens forslag om at formuende personer over en viss alder (f.eks. 70 år) skal kunne utsette skatteinnbetalingen selges eller arves videre. Vi ber om at dette forslaget vurderes nærmere i den videre oppfølgingen. Det leder samtidig mot spørsmål om arveskatt, se nedenfor.

Forslag om økt boligbeskatning

Verdien av egen bolig inngår både i formuesbeskatningen, inntektsbeskatningen og eiendomsbeskatningen. Boligen har en annen karakter enn annen kapitalformue, og verdien av å bo i egen bolig har en annen karakter enn annen kapital- og arbeidsinntekt. Kommisjonen redegjør selv for gode boligpolitiske grunner til at beskatningen av egen bolig bør beskattes annerledes enn annen kapital og formue. Kommisjonen kommer likevel med forslag som vi er uenige i:

Senior Norge er uenig med Kommisjonens forslag til formuesskatt på ett viktig punkt. Det gjelder forslaget om å fjerne *verdisettingsrabatten på egen bolig* (nå 75 pst.). Det vil gi en kraftig skatteskerping på verdien av egen bolig, selv med de bunnfradrag som Kommisjonen antyder. Vi viser til begrunnelser ovenfor om skatteevne. **Senior Norge** mener derfor at det opprettholdes en *verdisettingsrabatt for egen bolig*.

Det er også gunstige regler for *inntektsskatt* av egen bolig. Også dette begrunnet ut fra viktige boligpolitiske mål. Det viktigste nå er fradrag av gjeldsrenter på boligen. Videre gjelder det også visse særregler for gevinst på salg av egen bolig.

Kommisjonen viser til at det er politisk enighet om å skjerme vanlige primærboliger i skattesystemet, men mener at skatteskermingen går videre enn dette. Kommisjonen foreslår *ikke* å gjeninnføre en fordelsbeskatning av bruk av egen bolig, men foreslår endringer i gevinstbeskatningen ved salg av egen bolig og fritidsbolig, samt å utrede visse justeringer i dokumentavgiften ved tinglysing av eiendomsoverdragelse.

Senior Norge er enig, og slutter oss til kommisjonens vurderinger og forslag her.

Pensjonsformue

Pensjonsformue inngår ikke i grunnlaget for formuesskatt. Det gjelder opparbeidete pensjonsrettigheter i folketrygden, i tjenestepensjon eller i individuell pensjon. *Kommisjonens flertall* foreslår – samsvar med Torvik-utvalget at pensjonsformue av ulike grunner *ikke* bør inngå i grunnlaget for formuesbeskatning. Begrunnelsen er i hovedsak at dette er en helt annen type «formue», som ikke er disponibel til andre formål. Med unntak av individuell pensjonssparing så er heller ikke dette å betrakte som en individuell oppspart kapitalbeholdning som den enkelte eier. Et *mindretall* mener at formuesskatt i utgangspunktet bør omfatte all formue – herunder pensjonsformue.

Senior Norge vil sterkt motsette seg mindretallets forslag. Det vitner etter vårt syn om en manglende forståelse eller aksept av hva pensjon og formålet med pensjon er.

Arveskatt

Utvalgets forslag til vil uansett føre til lavere formuesskatt, og det vil fortrinnsvis tilgodese rike mennesker. Sammen med forslag om økt merverdiavgift, vil dette gi en usosial profil. Torvik-utvalget foreslo derfor at redusert formuesskatt blir kombinert med økt *arveskatt* (NOU 2022:20), Det vil heller ikke gi eventuelle betalingsevne-problemer for personer med formue, men med lav inntekt /pensjon.

Senior Norge foreslår derfor som Torvik-utvalget at forslagene til omlegging og reduksjon av formuesskatten bør kombineres med å (gjen)innføre en *arveskatt*.

Forslag om skattelette på arbeidsinntekter og skatteskjerping for pensjonister

Kommisjonen foreslår en reduksjon i trygdeavgiften for lønns-, trygde- og næringsinntekt med 0,5 prosent, og at det generelle personfradraget øker med 10.000 kroner. Videre foreslås det at den nedre aldersgrensa for pensjonsfradraget økes fra 62 år til 67 år. Forslagene er generelt begrunnet med å stimulere til høyere tilbud av arbeid. Dette med bakgrunn i forventninger om stigende antall og andel eldre i befolnngen framover.

Senior Norge er positiv til god og målrettet politikk for å øke den samlede sysselsettingen i landet, og herunder ikke minst blant seniorer og eldre. Men disse forslagene fra Skattekommisjonen synes vi er dårlige og svakt fundert og begrunnet. Vi har ingen som helst tro på at en generell reduksjon i inntektsskatten på 0,5 pst vil påvirke den samlede sysselsettingen i landet noe som helst, og Kommisjonen kan heller ikke vise til noe dokumentert empirisk belegg for dette. Vi anser dette snarere fortrinnsvis som ledd i en helhetspakke fra Skattekommisjonen.

Senior Norge synes det er svakt at kommisjonen ikke har sett på andre endringer som kan ha gode og mer treffsikre insentiver i arbeidsmarkedet. Vi har bl.a. i flere sammenhenger foreslått *bortfall av arbeidsgiveravgift* eller andre lettelser i bedriftsbeskatningen ved ansettelse av langtidsledige eller helsesvekkede seniorer ved rekruttering fra en trygdesituasjon. Vi vet at økonomiske insentiver for arbeidsinkludering virker bedre og mer treffsikkert på etterspørselssiden i arbeidsmarkedet.

Forslaget om en nedre aldersgrense for pensjonsfradrag på 67 år

Dette forslaget fra Skattekommisjonen bygger på en antagelse om at det kan ha insentiver til at noen flere i alderen 62-67 år vil kunne fortsette noe lengre i arbeid. Det kan nok primært gjelde de ca. 14 pst. av alderspensjonistene i denne aldergruppen som kombinerer pensjon og arbeidsinntekt. Men de ca. 30 pst som ikke har arbeidsinntekt, vil neppe kunne komme i arbeid igjen; de har ikke noe valg. Og for de ca. 56 pst. som allerede er i full jobb, vil det ikke ha noe effektivt arbeidsinsentiv. Forslaget vil derimot gi en kraftig skatteskjerping på 25-30.000 kroner for pensjonister med ganske lave inntekter, dvs. mellom ca. 250 – 350.000 kroner. (Se tabell 8.3 og 8.4). Med andre ord en svært dårlig fordelingsvirkning med svært usikker insentivvirkning.

Senior Norge støtter her kommisjonsmedlemmet Bakken Øvalds forslag om at pensjonsfradraget vurderes i sammenheng med de øvrige endringene i aldersgrenser i pensjonssystemet etter Stortingets pensjonsforlik i 2024. Vi har merket oss at regjeringen har varslet en «*sliterordning*» i pensjonssystemet for eldre yrkesaktive med et langt og slitsomt arbeidsliv, og som ikke kan forventes å fortsette lenger i arbeid. Dette er et forslag som *Senior Norge* støtter, og som har vært et vilkår for at vi kan slutte oss til pensjonsalder-reformen av 2024, der aldersgrenser skal øke i takt med forventet øking i levealderen blant eldre.

Forslaget om en nedre aldersgrense for personfradrag vil være det stikk motsatte av et slitertillegg, og det for omtrent den samme målgruppen og med omtrent samme beløp. Dette vil mao. innebære «å gi med den ene hånda og ta med den andre». Det blir for dumt.

Forslag om økte merverdiavgifter og bilavgifter

Kommisjonen foreslår endringer i *merverdiavgiften* som vil gi bredere avgiftsgrunnlag og færre satser. Dette gjøres ved å heve den lave satsen fra 12 til 15 prosent og å fjerne visse unntak fra merverdiavgift (0 avgift). Hovedformålet er å øke statens inntekter på en mest mulig verdinøytral måte.

Kommisjonen (flertallet minus et medlem) foreslås på kort sikt å utrede en enkel kilometeravgift på veibruk, og på lengre sikt en steds-/posisjonsbasert kilometeravgift. Formålet er å begrense nedgangen i statens inntekter og prise eksterne kostnader ved veibruk.

Senior Norge støtter her *Kommisjonens* (flertallets) vurderinger og forslag.

Samlede virkninger av Kommisjonens forslag

Kommisjonen anslår og antyder de samlede virkningene av sine forslag på hhv.

- samlet skatteinntang (proveny)
- fordelingsvirkninger
- realøkonomiske virkninger
- administrative virkninger

Provenyvirkningene anslås å kunne bli betydelige. Først og fremst i form av lavere formuesskatt og lavere inntektsskatt på arbeid og trygd (ikke pensjon), mens forslagene om økt merverdiavgift og bilavgift gir økte skatteinntekter (tabell 1.1 og 11.1).

Fordelingsvirkningene går i ulike retninger. Forslaget til redusert formuesskatt favoriserer de rike, mens forslagene til redusert inntektsskatt og økt økte avgifter ikke har så klare fordelingsvirkninger, samlet sett (figur 6.4. 6.5 og 11.1). Forslaget om å heve den nedre aldersgrensen for pensjonsskattefradrag har en klart usosial profil, se foran.

Realøkonomiske virkninger ved mulige atferdsendringer som følge av skatteforslagene er svært usikre, og *Kommisjonen* har ikke prøvd å tallfeste slike. Frisch-senteret har ved modell-simuleringer anslått en mulig, men svært liten sysselsettingseffekt (0,12 pst.) av forslaget til 0,5 pst reduksjon i inntektsskatten (boks 6.1).

De administrative virkningene er visse forenklinger, fortrinnsvis ved å harmonisere skattegrunnlag og fjerne skatteunntak.

Senior Norge konstaterer at de største og viktigste virkningene av *Kommisjonens* forslag er bidrag til å svekke finansieringen av felles velferdsgoder. De samlede fordelingsvirkningene går mest i favør av de rike, mens de realøkonomiske virkningene er uklare og svakt dokumenterte. Vi noterer oss imidlertid visse forenklinger.

Våre konklusjoner: Senior Norge

- Støtter intensjonen til Skattekommisjonen og dens mandat om å komme til *brede politiske kompromisser om helhetlige løsninger* for skattesystemet og -politikken.
- Men vi synes at Kommisjonen og mandatet har et *for smalt perspektiv på formålene med skattesystemet*, med for lite vekt på målet om å sikre finansieringen av vår felles velferd på en sosialt omfordelende måte.
- Støtter strategien om *bredere og mer nøytrale skattegrunnlag og lavere satser*.
- Kan et stykke på vei slutte oss til Kommisjonens forslag til omlegging av *formueskatten*, men mener at skattesatsen legges i den øvre delen av det skisserte intervallet.
 - og at opptjente pensjonsrettigheter *ikke* skal inngå i formuesgrunnlaget.
- Mener at man fortsatt bør *skjerme egen bolig* i skattesystemet, ved at det fortsatt bør være en verdisettingsrabatt i skattegrunnlaget for egen bolig
 - støtter endringer i gevinstbeskatningen ved salg av egen bolig og fritidsbolig
- Kan støtte forslaget om *reduksjon i trygdeavgiften for lønns-, trygde- og næringsinntekt med 0,5 prosent*, og å øke det generelle personfradraget
 - men vi har ingen tro på at dette vil bidra til økt samlet sysselsetting, eller av utsatte grupper på arbeidsmarkedet, ikke minst seniorer med risiko for frafall,
 - vi går imot forslaget om en nedre aldergrense for pensjonsfradrag et på 67 år.
- Støtter Kommisjonens forslag om endringer i *merverdiavgiften* som vil gi bredere avgiftsgrunnlag og færre satser, samt endringer mot en posisjonsbasert kilometeravgift for veibruk.
- Konstaterer at de største *samlede virkningene* av Kommisjonens forslag er bidrag til å svekke finansieringen av felles velferdsgoder, og at de samlede fordelingsvirkningene går mest i favør av de rike, mens de realøkonomiske virkningene er uklare og svakt dokumenterte. Vi oppfordrer til at slike mål og hensyn tillegges større vekt i oppfølgingen av Kommisjonens rapport.

Med vennlig hilsen

(el.sign)

Marit Nybakk

Styrenestleder, Senior Norge

(el.sign)

Bjørn Einar Halvorsen

Ressursgruppe for jus og økonomi